

Արժ. Խմբագիր Միտի :

Այս օրերս հայրենիքն ազգային ցուած լուր մը աննելով սիրտս կարեւր խոցուեցաւ : Վասնորոյ հետեւեալ յօղուածը կուզարկեմ Ձեր արժանապատուութեան , ինչդերևոյ որ պատուական Միտիդ մէջ անոր տեղ մը շնորհելու բարեհաճիր :

Ի ուր կ'առնումք թէ մօտ ժամանակներս Ազգեսիրայի մեր ազգայնոց մէջ կոխու մը տեղի ունենալով , անոնցմէ մեծ մաս մը զայրանալով իւր վերայ եղած բանաբարութեան՝ դիմած է 'ի պապ սկանութիւն , և սորա պատճառըն ալ կ'իմանամք թէ որչափ որ տեղւոյն ազէտ իշխաններուն ոմանց անխոհեմութենէն , առաւել ևս առաջնորդական փոխանորդ Օէյթուհի գինեմը Գաւիթ վարդապետի անպիտանութենէ յառաջ եկած է : Յիրաւի ցուածն են այսպիսի դէպքեր , որքատեն ատեն տեղի կ'ունենան մեր ազգի մէջ , և ասանկ լուր մը լսել եւ անտարբեր մնալ , կը նշանակէ անզգայ ըլլալ ազգութեան վնասուն որ սրտի չի բերեր հայութեան : Այս լուրն մինչեւ ցարդ 'ի հարկէ հասած պիտի ըլլայ 'ի Պատրիարքարան եւս , բայց նա ինչ պատճառաւ փոխանակ այն խռովութեանց աղբիւրը փրկառելով առաջն առնելու անտարբեր կը կենայ բոլորովն , չենք գիտեր լաւ , ասոր պատճառն կամ անհոգութիւնն է և կամ կարեւորութիւն չիտալ . ոչն ալ ըլլայ անշուշտ սրտիւ չի բերեր Պատրիարքարանին , քանի որ այսօր ազգայնոց կառավարութեան հոգը իրեն յանձնուած է , այն փոքր ազգարարութեամբ Պատրիարքարանի ուշադրութիւնը հրաւիրելով Ազգեսիրայ վերայ , անցնինք մենք մեր խնդրոյն :

Այս առաջին անգամը չէ որ Ազգեսիրայ մէջ կրօնավթութիւն տեղի կունենայ . շատերուն ծանօթ է գու-

ցէ որ Ազգեսիրայի խեղճ ժողովուրդն գրեթէ տասը տարիէ 'ի վեր է որ հանդիստ և խաղաղ վիճակ մը չէ ունեցեր , այլ միշտ առաջնորդական և ազգային այլ և այլ խնդրոց յուզմամբ ալեկոծեալ նաւու մը պէս կը տատանի և կը տարուբերի , և պատահած է քանի անգամ ալ որ , կրից փոթորիկներն սաստիկ զայրանալով՝ ագէտ խեղճ ժողովուրդն դիմած է կամ 'ի պապսկանութիւն և կամ 'ի բողոքականութիւն , կարծելով խեղճն թէ անդ հանդիստ վիճակ և անդորր կացութիւն պիտի գտնէ . և այն անխոհեմութեանց հետեւանքը որչափ որ վնասակար եղած է մեր ազգի համար , այնչափ ալ շահաւէտ եղած է սրտաւ կանայ կամ բողոքականացնկատմամբ , որոնք արդէն միգապատ աւուրց սարսոզ գայլերու պէս այսպիսի պարագաներու կսպանեն որ պղտոր ջրոց մէջ ձուկն սրտն և կը տեսնենք որ 'ի զուր չէ եղած իրենց ջանքն . քանզի այսօր երեք հարիւր տունի չափ հայ բողոքական կը գտնուի Ազգեսիրայ և անոնցմէ քիչ սրակաս պապական : Արտեսնենք որ մեր անհոգութիւնն ու ժողովրդոց ագիտութիւնը , ձեռքն տու են նոցա յառաջագիմութեանը . ամենէն աւելի ցուածն և քսամենին այն է որ այսպիսի կրօնավթութեանց դէպքերու մէջ շարունակ տեսնուած է տգէտ կլերի մը ձեռքը , որ անխաղաքար առ տն հարկանելով խեղճ ժողովրդի օգուտն ու արդար իրաւունքը . ցանած է նորա մէջ հակառակութեան և ատելութեան որով , նոցա չարաչար վնասովը իւր շահարութեան ու փոսաասիրութեան տենը ջը յագեցնելու համար . ինչպէս որ այս անգամ ալ վերայիշեալ գէյթուհի կաղ Գաւիթ վարդապետն իւր շահը գերադանց դասելով քան զժողովրդ

գին օգուտը , գերի կը դառնայ տեղացի քանի մը երեւելեաց և իբրեւ սարուկ , վատ գործիք լինելով նոցա կամոց , արգելք եւ խափանարար կը դառնայ պարզ և միամիտ հասարակ ժողովրդի օրինաւոր փափաքանացը արգելելով զանոնք իրենց յառաջագի մտկան ընթացքէն և ահա ժողովուրդըն իւր իրաւանց բռնաբարութենէն յուզեալ կը դիմէ կրօնափոխութեան , հան աւելի ազատութիւն և իւր յառաջագիմտկան ըզձից կատարմանը աւարդել ասպարէզ գտնելու . տգէտ ու բոշու մն և անխոհեմ ձեռնարկութիւն :

Բայց այս Բնչ մեծ հակասութիւն է տեսնել վարդապետ կամ Հովիւ մը , որ փոխանակ ժողովուրդը կը ցրուէ իւր ժողովուրդը և փոխանակ իւր ան ձը նորա սիրուն նախընտրու , իւր յառի կրից կը զահ զնա : Բնչ նմին տեսնել ժողովուրդ մը որ իւր պատկառելի հարց նախարհան աւանդը , այն է եկեղեցին ու կրօնքը փոխանակ արեամբ չափ պոշտարանելու իւր փառաւոր նախնեաց պէս , զայն շատ շուտ և գիւրագնի կը վաճառէ ձախող վիճակներութեամբ , և ահա այս իրարու դէմ ընդդէմ հակասութիւնքն պատճառ կուտան մեզ , մտածել բիչ մը , թէ Բնչ է այս անկարգութեանց եւ տակն ու վրայութեանց պատճառն :

Եթէ ժողովուրդի ձայնին լսենք , նա իւր բոլոր չարեաց ու վնասուց պատճառ կը ցուցնէ իւր առաջնորդը , ըսելով թէ նա փոռասէր , շահամոլ , մարմնապաշտ և գինեմոլ է , սրարտազանց եւ ժողովուրդեան կամ ազգին վնասակար է , և այն և այն : Իսկ եթէ առաջնորդին ձայնին ականջ տանք նա զժողովուրդը կամբաստանէ իբր միակ պատճառ բոլոր չարեաց , թէ նա ագէտ , անակզուէնք , յեղեղուկ

ապերտիտ , անխոհեմ է և արժանիք չը ճանաչեր . իւր աշխատարար չի վարձատրեր , լուր վատէն չէ կարող սրուել , և այլ շատ բարութներու կուտակութեամբ : Եւ յայտէս թէ մէկն և թէ միւսն , թերութեանց ամեն ճանրութիւնները մէկ կողման վերայ ձգեալ , իրենք զիրենք բողբոջին անբասիր կը հանեն եղած վնասներէն , մինչդեռ վնասը միշտ երկուսին գործակցութեամբ գործուած են . քանզի “ ոչ որ վնասի եթէ ոչ յիւրմէ ” ըսած է իմաստունն : Եւ սա մեզ այս տեսակարգ արացուցու մնանք սիրութեան և միակողմանի ու թիւր նկատողութեան արդիւնք է , որ ամեն մեկու աչք վարագուրած է իւր գերանները չի տեսնելով գիմացինին չուղը նկատելու : Քանզի եթէ ուղիղ տեսութեամբ նկատելու ըլլանք , կը տեսնենք յայտնապէս , որ յանցանքն երկու կողման վրայ եւս հաւասարապէս կը ծանրանայ . վասն զի երկուքն ալ օրինազանց են եւ պարտքերնին լու չի ճանաչելէն և ուղիղ չի կատարելէն յառաջ կուգան այս չափ ազգավնաս չարիքներ :

(Շարունակել)

Ե Ր Կ Ո Ւ Ի Յ Օ Ս Ք

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏՕՆԻՑ ՈՒՂՂՈՒՄԸ

(Շարունակութիւն , տես թիւ 11)

Սարգսրեութիւն չեն ըսածներըս , Հորք , եղած կատարուած և ամենուն յայտնի եւ ամեն օրեայ իրողութիւններ են պատմաւս , զորս որչափ խօսիմ , ինչ կերպիւ ալ բացատրեմ չեմ կարող այն սոսկալի և խոր